

Punktliste for gjennomføring

1. Blindtegning – bevissthet rundt tingens form

- Start med å finne en gjenstand dere kan gjengi formen på. Bruk gjerne noe i klasserommet og helst en gjenstand med enkel form. Lærer kan eventuelt ta med en gaffel som eksempel.
- Ta frem papir og blyant og eventuelt noe å legge over hånden og arket slik at det ikke er mulig å se ned på arket når det tegnes.
- Elevene observerer gjenstanden mens lærer følger formen med en finger, slik at de blir oppmerksomme på formen på gjenstanden.
- Følg formen med fingeren en gang til. Denne gangen skal elevene tegne på arket ved å la blyanten følge bevegelsen de ser, uten å se ned på arket.

2. Hvordan høres formen ut?

- Nå skal klassen i fellesskap finne ut hvordan tegningen kan høres ut, og bruke den som et grafisk partitur. Første gang skal det ikke legges noen føringer. Hold opp en av tegningene og la en finger følge streken, slik at alle vet hvor i tegningen dere er.
- Formen på tegningen bestemmer om man skal gå opp eller ned i styrkegrad. Utover det kan elevene synge fritt. Det kan kanskje føles kaotisk, men her er det lov til å prøve seg frem, og ingenting er feil. Følg streken flere ganger, slik at den gjentas i en loop/sirkelform. Her passer det fint å legge inn en refleksjon rundt det gjentakende og introdusere et av kjennetegnene til joiken, nemlig sirkelform.

3. Hvordan høres joikestemmen ut?

- Snakk med elevene om hva joikestemme er. Er det noen av dem som kan joike? Er det noen av dem som har et forslag til hva en joikestemme er?
- For at alle skal ha hørt hvordan joik kan høres ut, kan de lytte til eksempler fra vårt joikehefte. Der er det også mulighet for å joike med. Diskuter det dere hørte og utforsk om tegningen kan høres mer ut som joik.
- Nå er det fint å gå igjennom noen av de andre kjennetegnene innenfor tradisjonen.

Typisk for joiken er at den

- beskriver et objekt – man joiker noe – ikke om noe (personjoiker, dyrejoiker, naturjoiker)
- gjentas så lenge man vil – en sirkelform (gjentakelse, går i sirkel, joik slutter ofte brått)
- bruk av få toner – pentaton skala
- ofte inneholder ord fremfor setninger (dajahus- det som sies)
- har joikestavelser (eks. le, lo, loi, la, lu, hå, hei, ha, nå, na, ne)

4. Bruk joikestavelser og dajahus

- Bli enige om to-tre stavelser dere skal bruke og i hvilken rekkefølge de skal brukes. Hold en puls, slik at det blir mulig å skifte stavelse samtidig. Hvordan høres tegningen ut nå?
- Skal det være med noen spesielle ord, noe som enten beskriver gjenstandens form eller hva den brukes til?
Har man joiket en gaffel, kan man for eksempel blande inn ordet gaffel sammen med forskjellige joikestavelser. Er det en liten gaffel, stor gaffel eller en barnegaffel? Legg til dette mellom joikestavelsene dere har valgt. (Eks. Lå, le, hå, hå, gaffel, lå, le, hå, hå, liten gaffel, lå, le, lå, le gaffel, lå, le, lå le, spise, lå le lå le, med liten gaffel lå, le, lå, le, hå)

5. Kan det legges til flere kjennetegn?

- Nå har mange av kjennetegnene fra joik blitt brukt. Dersom dere ønsker å jobbe enda mer med tegningen, kan dere bestemme dere for hvilke toner som skal brukes og lage en melodi som passer til stavelser og dajahus. Bruk den pentatone skalaen for å få frem enda flere kjennetegn fra joiketradisjonen.
- Dersom dere vil jobbe videre på denne måten, kan elevene velge seg noe å tegne, enten inne i klasserommet eller utenfor. Minn dem på at det ikke skal være en detaljert tegning, men kun den ytre formen, slik som med blindtegningen.
- Del elevene i par eller grupper, og la dem sammen jobbe med tegningene på slik dere gjorde i fellesskap i starten.

Pentaton skala

I en pentaton skala er det fem toner pr. oktav.. For å vise dette til elevene, kan man bruke et piano. Spill først kun på de svarte tangentene, deretter tonene C, D, E, G, A. Vis dem gjerne notebildet i tillegg.

Noter på notelinje

Spill deretter skalaen med A, C, D, E, G.

Noter på notelinje